

Utlåtande 2009:177 RI (Dnr 325-2777/2006)

Uppföljning av resursfördelningsmodell för ekonomiskt bistånd

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande
Uppföljning av resursfördelningsystemet för ekonomiskt bistånd (dnr 325-715/2004) enligt kommunfullmäktiges beslut den 17 juni 2004 godkänns.

Föredragande borgarrådet Sten Nordin anför följande.

Ärendet

I samband med att kommunfullmäktige den 17 juni 2004 antog nuvarande fördelningsmodellen för ekonomiskt bistånd (dnr 325-715/2004) beslutades att en mer omfattande årlig uppföljning av modellen skulle genomföras.

Stadsledningskontoret har med hjälp av Stockholms stads utrednings- och statistikkontor AB (USK) följt upp resursfördelningen för ekonomiskt bistånd. Vid utvärdering av resursfördelningsmodellen mot det faktiska utfallet hade nio stadsdelsnämnder lägre kostnader än förväntat och fem högre än förväntat. Det är dock enligt stadsledningskontoret svårt att bedöma om detta beror på fördelningsnyckeln eller stadsdelsnämndernas individuella arbetssätt.

I utvärderingen framkom att inga systematiska skillnader kunde hittas i modellen vilket stadsledningskontoret anser är betryggande. Dessutom har USK följt upp fem nya fördelningsvariabler. Av dessa fem variabler hade förekomst av bostadsbidrag en förhållandevis stor betydelse för att förklara förekomsten av ekonomiskt bistånd. Frågan är dock om denna variabel ska ingå i fördelningsmodellen. Variabeln innebär en relativt blygsam omfördelning i

fördelningsnyckeln och de nämnder som gynnas mest är stadsdelsnämnder som i dag har en lägre kostnad för ekonomiskt bistånd än vad som beräknats inom fördelningsmodellen. Stadsledningskontoret anser därför att förekomsten av bostadsbidrag inte ska tas med i fördelningsmodellen.

En fortsatt analys av stadsdelsnämndernas arbetssätt kommer att ske inom ramen för stadsledningskontorets ordinarie uppföljningsuppdrag. Bland annat är det väsentligt att kunna fånga konjunkturförändringar i resursfördelningsmodellen. Därför planeras en fortsatt uppföljning under år 2009 för att finna variabler som fångar upp konjunkturförändringar i större grad än vad som görs i dagsläget.

Beredning

Ärendet har beretts av stadsledningskontoret.

Mina synpunkter

Stockholms stad arbetar långsiktigt och engagerat med att ständigt utvärdera, ifrågasätta, följa upp och förbättra de fördelningsmodeller som används för att fördela medel till ekonomiskt bistånd till stadsdelsnämnderna. Det är mycket viktigt att vi tillämpar en modell och variabler som säkerställer att budgetmedel för ekonomiskt bistånd fördelas till stadsdelsnämnderna utifrån förväntade behov.

Att granskningen nu visar att nuvarande fördelningsmodell inte innebär några systematiska skillnader eller obalanser är positivt. Samtidigt kan man se att det förekommer vissa skillnader mellan fördelningsmodellen och de faktiska kostnaderna för ekonomiskt bistånd.

Jag anser därför att det också är angeläget att följa upp fördelningsmodellens utfall samt stadsdelsnämndernas arbetssätt. Därutöver är det viktigt att en sådan granskning och uppföljning genomförs utifrån ett konjunkturanalytiskt perspektiv.

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Särskilt uttalande gjordes av borgarråden *Roger Mogert* (s), *Yvonne Ruwaida* (mp) och *Ann-Margarethe Livh* (v) enligt följande.

Det är bra att resursfördelningsmodellen äntligen har utvärderats enligt det beslut som fattades av kommunfullmäktige för fem år sedan. Vi delar uppfattningen att det är bra

att inga systematiska skillnader har kunnat hittas i modellen, men efterlyser fortfarande att vi prövar variabler som tydligt speglar samband mellan ohälsa och ekonomiskt bistånd.

Vi ser gärna att staden fortsätter att följa arbetssätten inom ekonomiskt bistånd, men med ökat fokus på förebyggande arbetssätt och tidiga insatser, till exempel uppsökande verksamhet i samband med hyresskulder och snabb tillgång till budget- och skuldrådgivning. En strikt biståndshandläggning kan minska kostnader på kort sikt, men om inte de sökande får verktyg för att klara sin budget och ett arbete till sin försörjning håller det inte på lång sikt. Den fortsatta granskningen och uppföljningen bör därför göras utifrån ett brett perspektiv.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande

Uppföljning av resursfördelningssystemet för ekonomiskt bistånd (dnr 325-715/2004) enligt kommunfullmäktiges beslut den 17 juni 2004 godkänns.

Stockholm den 18 november 2009

På kommunstyrelsens vägnar:
ANN-KATRIN ÅSLUND

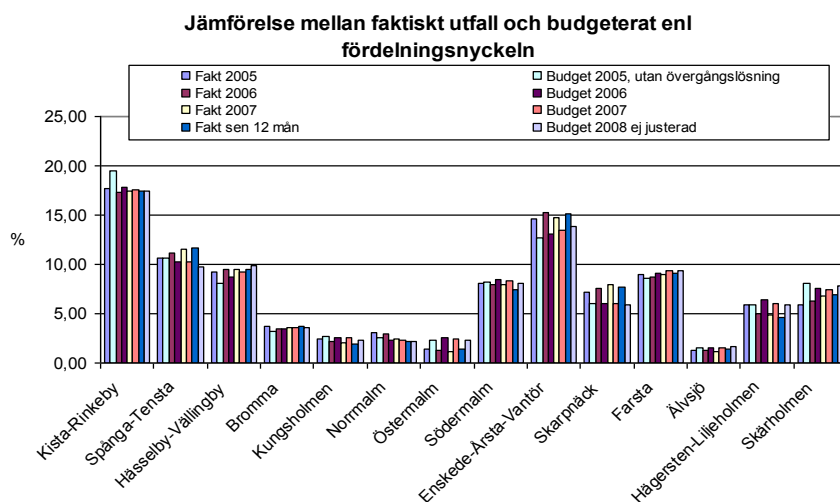
Sten Nordin

Ylva Tengblad

Särskilt uttalande gjordes av borgarrådet *Roger Mogert, Malte Sigemalm, Mirja Rähä Järvinen, Teres Lindberg* (alla s), *Emilia Hagberg* (mp) och borgarrådet *Ann-Margarethe Livh* (v) med hänvisning till det särskilda uttalandet av (s), (mp) och (v) i borgarrådsberedningen.

ÄRENDET

Den nuvarande fördelningsmodellen användes första gången budgetåret 2005. I följande diagram jämförs det faktiska kostnadsutfallet för det utbetalade ekonomiska biståndet med det budgeterade enligt fördelningsnyckeln för åren 2005-2008. År 2008 redovisas de faktiska kostnaderna utifrån de senaste tolv månaderna (sept 2007 – aug 2008). För att underlätta jämförelsen mellan faktisk och budgeterad fördelning presenteras kostnadsfördelning i procent, där summan av stadsdelsnämnderna summerar sig till 100 procent.

Diagrammet presenterar i första stapeln det faktiska utfallet för år 2005 och i den andra stapeln den förväntade fördelningen enligt nyckeln för år 2005 och så vidare. När man för år 2007 beräknar hur mycket det faktiska utfallet omfördelades jämfört med det förväntade utfallet enligt fördelningsnyckeln är det knappt tio procent. Nio stadsdelsnämnder hade lägre kostnader för ekonomiskt bistånd än fördelningen och fem högre kostnader jämfört med fördelningen. Framförallt för stadsdelsnämnderna Spånga-Tensta, Enskede-Årsta-Vantör och Skarpnäck är de faktiska kostnaderna betydligt högre än fördelningen. Lägre faktiska kostnader än fördelningen hade framförallt Östermalm, Hägersten-Liljeholmen och Skärholmen.

Uppföljning av fördelningsnyckeln

Uppföljningen av fördelningsnyckeln 2008 innebär dels att fastställa om det finns systematiska skillnader mellan faktiskt och förväntat utfall. Därför har data för budgetåret 2006 jämförts med det faktiska utfallet för året. Därefter har en analys gjorts i syfte att se om det finns andra variabler än de som ingår i modellen som kan öka precisionen i fördelningen. Totalt har nio olika variabler testats.

Resultat av uppföljningen

I den inledande analysen som gjorts framkommer inga uppenbara systematiska skillnader. Detta kan konstateras efter det att faktiskt och förväntat antal biståndstagare jämförs för år 2006 i respektive stadsdelsnämnd. Här framkommer inga positiva eller negativa skillnader mellan det faktiska utfallet och det enligt fördelningsnyckeln prognostiserade antalet bidragstagare.

Av de nio variabler som testats förekommer fyra variabler redan i fördelningsmodellen. Dessa fyra har en hög förklaringsgrad (cirka 90 procent) för att fånga hur förekomsten av ekonomiskt bistånd kan variera i befolkningen. För att se om förklaringsgraden kan öka har ytterligare fem olika variabler testats. Det gäller variabler som beskriver ekonomisk utsatthet som att bostadsbidrag finns, beskrivning av familjetyp, antal barn samt invandring. När de fem variablerna testas tillsammans med de befintliga har de nedanstående betydelse för biståndstagandet. Variabeln med den högsta betydelsen anges som nr 1.

Variabler	Betydelse i testet
Nuv modell – syssels/arbetslösh	1
Ej i modell - förekomst av bostadsbidrag	2
Nuv modell – markvärde/hustyp/jur	3
Nuv modell – totalinkomst	4
Nuv modell – högsta utbildningsnivå	5
Ej i modell - familjetyp	6
Ej i modell - antal barn	7
Ej i modell - vistelsetid i Sverige	8

De fyra använda variablerna i modellen har alla stor betydelse för att förklara skillnaderna i förekomsten av ekonomiskt bistånd och de kommer nu liksom tidigare i samma ordning. Utbildningsnivå har lägst betydelse – rangordnas som nummer fem i testet och istället framkommer förekomsten av bostadsbidrag som mer betydelsefull (nummer två).

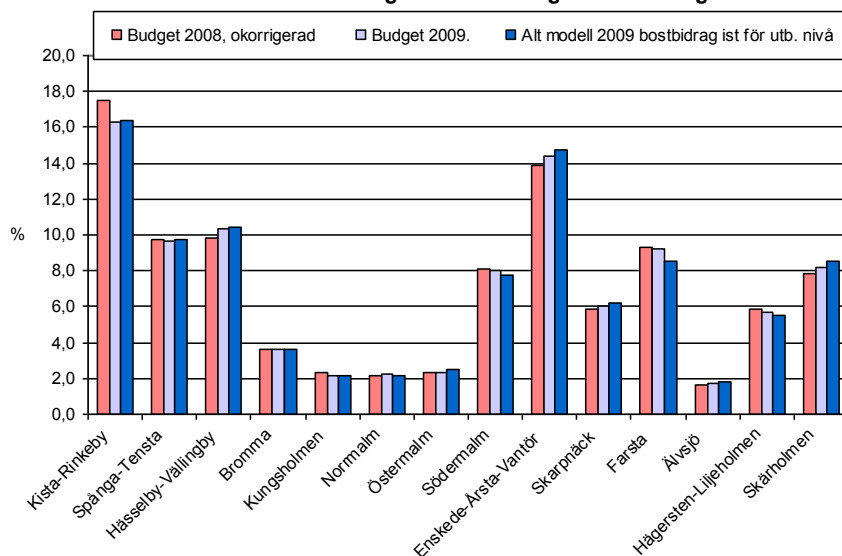
Variablerna som rör familjetyp, antal barn, vistelsetid i Sverige och födelseland har alltså alla en mindre betydelse för att förklara skillnaderna i förekomsten av ekonomiskt bistånd jämfört med övriga testade variabler. När det gäller familjetyp finns det för hela befolkningen endast uppgift om familjebildningen utifrån civilstånd, inkomsttaxeringen och folkbokföringen. Dessa uppgifter har bland annat svårt att fånga in om två ogifta personer utan gemensamma barn flyttar ihop.

Att uppgifter om vistelsetid och födelseland har lägst betydelse i testet visar att det är sysselsättning och arbetslöshet samt övriga förhållanden som har större betydelse för förekomsten av ekonomiskt bistånd än vistelsetid och födelseland i sig.

Med anledning av att förekomst av bostadsbidrag har en förhållandevis stor betydelse för att förklara förekomsten av ekonomiskt bistånd har försök gjorts att låta den variabeln ingå i modellen. I testet har övriga variabler varit oförändrade och data från budgeten 2009 har använts. Förekomst av bostadsbidrag ersätter då variabeln som mäter högsta utbildningsnivå, den variabeln som har lägst betydelse i nuvarande modell.

Följande diagram visar fördelning 2009 enligt test i jämförelse med fördelningssystem 2009 och 2008. Det framgår att omfördelning är relativt blygsam jämfört med den förändring som kan förekomma mellan två budgetår, se stapel ett och två för Rinkeby-Kista. Den omfördelning som sker (stapel tre jämfört med stapel två) ger procentuellt störst utfall till Östermalm (6 procent), Älvsjö (6 procent) och Skärholmen (4 procent). En synbar ökning får även Enskede-Årsta-Vantör och Skarpnäck med runt 2 procent. Mest tappar Farsta med 7 procent.

Alternativ fördelning av biståndskostnaderna - test med förekomst av bostadsbidrag istället för högsta utbildningsnivå

BEREDNING

Ärendet har beretts av stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 10 februari 2009 har i huvudsak följande lydelse.

Det är enligt stadsledningskontoret viktigt att hela tiden ifrågasätta, följa upp och försöka att hitta en bättre modell för att fördela medel till ekonomiskt bistånd. Genom denna utvärdering kan stadsledningskontoret konstatera att det förekommer vissa skillnader mellan fördelningsmodellen och faktiska kostnaderna för ekonomiskt bistånd. Det är dock svårt att bedöma om detta beror på fördelningsnyckeln eller stadsdelsnämndernas arbetsätt. Stadsledningskontoret bedömer att det är betryggande att inga systematiska skillnader kunde hittas i modellen.

Genom att förekomsten av bostadsbidrag har en förhållandevis stor betydelse för att förklara förekomsten av ekonomiskt bistånd så är frågan om denna variabel ska ingå i fördelningsmodellen. Variabeln innebär en relativt blygsam omfördelning i fördelningsnyckeln och skulle gynna de stadsdelsnämnderna Östermalm, Älvsjö och Skär-

holmen. Dessa stadsdelsnämnder har redan i dagsläget en lägre kostnad än vad som beräknats inom fördelningsmodellen. Stadsledningskontoret sammantagna bedömning är därför att förekomsten av bostadsbidrag inte ska tas med i fördelningsmodellen.

En fortsatt analys av stadsdelsnämndernas arbetssätt kommer att ske inom ramen för stadsledningskontorets ordinarie uppföljningsuppdrag. Bland annat är det väsentligt att kunna fånga konjunkturförändringar i resursfördelningsmodellen. Därför planeras en fortsatt uppföljning under år 2009 för att finna variabler som fångar upp konjunkturförändringar i större grad än vad som görs i dagsläget.

Stadsledningskontoret anser att uppföljning av resursfördelningssystemet för ekonomiskt bistånd enligt kommunfullmäktiges beslut den 17 juni 2004 har utförts enligt vad som framgår i detta tjänsteutlåtande.